

Stöder  
**tidnings-**  
**läsning**  
inlärnigen?

---

PIRJO LINNAKYLÄ

## Stöder tidningsläsning inlärningen?

---

De finländska ungdomarna är flitiga tidningsläsare. Detta framgår av den fortsatta undersökningen av det nationella PISA-material som samlades in år 2003. Undersökningen har genomförts vid Pedagogiska forskningsinstitutet vid Jyväskylä universitet. Av de 15-åriga ungdomarna läser 59 procent en tidning flera gånger i veckan och ytterligare 26 procent flera gånger i månaden. Det bör ändå noteras att 15 procent av ungdomarna läser en tidning endast en gång i månaden eller ännu mera sällan. Av dessa ungdomar uppgav 2 procent att de aldrig läser tidningar. Hur kan man få dessa ungdomar att intressera sig för tidningarnas mångsidiga textutbud? Det här är en stor utmaning såväl för tidningsredaktörerna som för föräldrar och skolfolk. När en tidning är som bäst kan den ändå erbjuda alla ungdomar aktuell och intressant läsning, vilket kunde hjälpa dem att strukturera världen eller åtminstone händelserna på den egna orten, att fundera på bakgrundsfaktorerna till nyheterna, de krafter och den maktutövning som påverkar dem, att inspirera till diskussion och egna åsikter och att kritiskt granska också det som inte berättas i nyheterna.

I jämförelse med det PISA-material som samlades in tre år tidigare var situationen mycket likartad. Då läste 61 procent av ungdomarna en tidning flera gånger i veckan och 24 procent flera gånger i månaden.

Således hade andelen aktiva läsare hållits nästan oförändrad. Likaså hade andelen ungdomar som aldrig läser tidningar hållits oförändrad. Ett alarmerande resultat var ändå att regelbunden tidningsläsning bland ungdomarna förekom klart mindre i Nyland än

**Finländska ungdomar  
är flitiga tidningsläsare  
- utom i Nyland**

---

i övriga Finland och i städerna mindre än på landsbygden. Tyder det här på att tidningarnas popularitet i den vardagliga läskulturen håller på att minska i takt med urbaniseringen och i synnerhet i takt med storstadsutvecklingen? Eller börjar den europeiska läskulturen småningom breda ut sig också till Finland? I Centraleuropa och Sydeuropa läser nämligen ungdomarna tidningar betydligt mera sällan än hos oss eller i de andra nordiska länderna. En förklaring kunde också sökas i att webbtidningar har blivit vanligare. Ett förvånande resultat var ändå att också webbtidningar lästes mera aktivt i mellersta Finland och norra Finland än i Nyland.

Tidningsläsning förefaller att till vissa delar främja uppnåendet av jämställdhet. Det fanns nämligen inte några skillnader mellan könen i hur aktivt man läste tidningar. Det fanns lika många aktiva läsare bland flickorna och pojkarna, vilket är värt att notera eftersom flickorna i OECD-länderna i genomsnitt inte läser tidningar lika aktivt som pojkarna. Webbtidningar läser pojkarna däremot ivrigare än flickorna också i Finland.

Den socioekonomiska bakgrunden hade inte heller något samband med intresset att läsa tidningar. De barn vars föräldrar hörde till den högsta respektive den lägsta socioekonomiska fjärdedelen läste tidningar lika aktivt. Föräldrarnas utbildningsbakgrund hade ändå betydelse. Detta kom i första hand till uttryck så att barn till föräldrar som hade utbildning endast på grundskolestadiet hörde till de minst aktiva läsarna.

**Fler aktiva tidningsläsare  
bland svenskspråkiga än  
bland finskspråkiga**

---

Det fanns också skillnader mellan språkgrupperna. Det fanns en större andel aktiva läsare bland de svenskspråkiga än bland de finskspråkiga ungdomarna. Av de svenskspråkiga ungdomarna läste 66 procent och av de finskspråkiga 59 procent en tidning flera gånger i veckan. Detta var förvånande, eftersom de svenskspråkiga ungdomarnas läsfärdighet i genomsnitt var något sämre än de finskspråkigas. Det fanns ändå inga skillnader mellan språkgrupperna i fråga om andelen ungdomar som drar sig för att läsa tidningar.

Invandrarungdomarnas läsaktivitet var klart lägre än de infödda finländarnas. En orsak till detta kan vara att invandrarungdomar eller deras föräldrar har svaga kunskaper i finska eller svenska eller att hemmet har sämre ekonomiska möjligheter än andra att

prenumerera på tidningar. Invandrarungdomarna var ändå aktivare webbtidningsläsare än de övriga. Detta kan ha att göra med att det via Internet går att läsa nyheter inte bara från det nya hemlandet utan också från det gamla och på så sätt upprätthålla kulturella och språkliga band till det gamla hemlandet. Anpassningen till det nya hemlandet, dess händelser och kultur, skulle ändå gå lättare om man läste lokaltidningen.

Tidningarna var klart populärare bland ungdomarna än de andra medierna som ingick i undersökningen. Användningsaktiviteten i fråga om e-post och webbsidor närmade sig ändå tidningarnas popularitetsnivå. Läsandet av e-post och webbsidor hade också ökat mest från år 2000 till år 2003. Användningen av andra medier hade hållits oförändrad. Förutom tidningar och datanät var också tidskrifter och serietidningar populära. Skönlitteratur och särskilt facklitteratur lästes på fritiden i klart mindre utsträckning än tidningar och webbsidor.

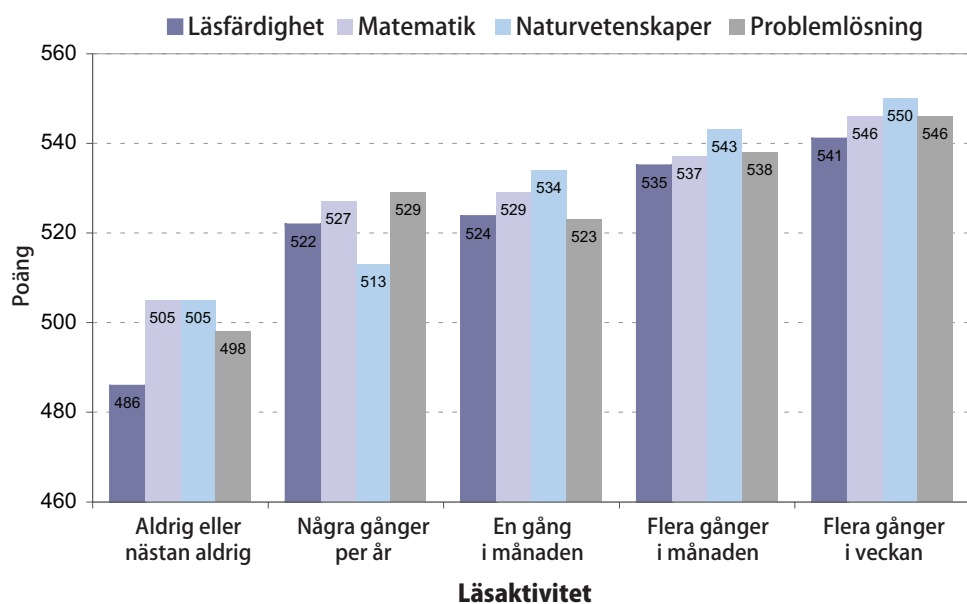
Huvudsyftet med den fortsatta undersökningen var ändå att utreda i vilken mån de finländska ungdomarnas aktivitet som tidningsläsare hade ett samband med inlärnings-resultaten och inställningen till studierna.

### **Tidningsläsning främjar både läsfärdighet och övriga färdigheter**

---

Sambanden med inlärningsresultaten undersöktes på basis av PISA-resultaten år 2003 inom områdena läsfärdighet, matematik, naturvetenskaper och problemlösning. Dessutom granskades attityder som gällde skolgången och planerna på fortsatta studier.

Resultaten av den fortsatta undersökningen visade klart att regelbunden tidningsläsning hade ett samband med god läsfärdighet. Detta är inte förvånande om man tar i beaktande att läsfärdigheten i PISA bedömdes just utgående från de krav på läsfärdighet som vardagslivet ställer, och inte till exempel med betoning på den nationella läroplanen, där skönlitteraturen av förståeliga skäl har en viktig roll. Eftersom man i PISA strävar efter en så stor livsnärhet som möjligt, har tidningstexter och uppgifter som ansluter sig till dem en viktig ställning i läsproven. Ungdomar som är vana att läsa tidningar och andra vardagstexter klarar naturligtvis provuppgifterna i PISA bra, eftersom genrerna och sätten att läsa dem är bekanta. Den klart sämsta läsförmågan uppvisade den grupp som aldrig läser tidningar. Nivån på läsfärdigheten låg för denna grupp under genomsnittet för ungdomarna i alla de OECD-länder som deltog i proven. Alla andra grupper, också de som läste en tidning endast några gånger om året, placerade sig över genomsnittet. De som läste tidningar regelbundet flera gånger i veckan klarade sig klart bäst i läsproven.



Genomsnittresultaten i PISA-proven inom olika delområden enligt tidningsläsningsaktivitet (Genomsnittsvärdet för ungdomarna i OECD-länderna 500, standardavvikelsen 100 poäng).

Ett förvånande resultat var att aktiviteten som tidningsläsare också hade ett samband med färdigheterna i matematik, naturvetenskaper och problemlösning. En bidragande orsak till detta kan vara att man också i matematik, naturvetenskaper och problemlösning i PISA gynnar provuppgifter som relateras till vardagliga situationer med hjälp av texter. Vissa provuppgifter i matematik och naturvetenskaper var direkt relaterade till tidningstexter. Därför kräver också uppgifterna i PISA-proven i matematik och naturvetenskaper inte bara färdigheter i dessa ämnen utan också förmåga att förstå läst text. I provuppgifterna ingick också olika ritningar, tabeller och diagram som skulle tolkas i samband med texten, alldeles som när man läser en tidning.

Sambandet mellan aktiviteten som tidningsläsare och läsfärdighet respektive matematik var betydande också efter standardisering för kön, allmänt läsintresse och socioekonomisk bakgrund. Ett intressant resultat var att flitigt tidningsläsande särskilt stödde flickornas färdigheter i matematik.

När resultaten tolkas skall det givetvis beaktas att sambanden går i flera riktningar. Å ena sidan förstår elever som har goda grundkunskaper och -färdigheter tidningstexter bättre än andra, och läser därför tidningstext ivrigare än elever med i många avseenden

bristfälliga kunskaper och färdigheter, för vilka det av denna anledning är mödosamt att läsa tidningar. Å andra sidan ger tidningarna såväl läsfärdighet som allmänna kunskaper och specialkunskaper som är till nytta när man studerar olika ämnen.

Tidningsläsning är självfallet inte den enda faktorn som främjar läsfärdigheten eller inläring mera allmänt taget. Av resultaten kan man dra slutsatsen att andra viktiga bakgrundsfaktorer är ett djupt förankrat läsintresse hos den unga och en köns- och hemkultur som stöder detta, liksom också fritidsverksamhet och tillgång till böcker och tidningar hemma och i skolan.

Fastän skillnaderna mellan skolorna i fråga om tidningsläsning och dess samband med inlärningsresultaten var små och mindre än skillnaderna mellan elever inom skolorna, fanns det också skillnader mellan skolorna. Det här betyder att sambandet mellan aktiviteten som tidningsläsare och inlärningsresultaten var starkare i en del skolor än i andra. Ligger orsakerna till skillnaderna i skolornas läroplaner, i vad som betonas i undervisningen, i inlärningsmiljön eller i användningen av tidningar som en del av skolundervisningen? Skillnaderna i inlärningsresultat mellan ungdomar som gick i samma skola visade sig ändå vara större än skillnaderna mellan skolorna. Detta resultat tyder på att ungdomarnas aktivitet som tidningsläsare har ett starkt samband med deras egna fritidsintressen och val utanför skolan. Hemmet har stor betydelse när det gäller att skapa ett aktivt tidningsläsande även om också skolan påverkar läsvanorna.

Hur aktivt ungdomarna läste tidningar hade ett förvånansvärt starkt samband också med hur nyttig de ansåg skolgången vara och med deras planer på fortsatta studier. Ungdomar som drar sig för att läsa tidningar

upplevde inte skolgången som nyttig med tanke på sin framtid. Bland dessa ungdomar fanns också de flesta av dem som inte hade några planer på fortsatt utbildning efter grundskolan. Resultaten kan förstås också tolkas så att elever som är intresserade av sin skolgång och av fortsatta studier gärna söker information också på annat håll än på lektionerna, och att tidningsläsning därför är ett tecken på en mera allmän kunskapsörst. Det är ändå oroväckande att de ungdomar som förhåller sig mest negativa till skolgång och fortsatta studier inte läser tidningar. Att läsa tidningar skulle ändå utvidga deras kunskaper och färdigheter och engagera dem i händelserna såväl på den egna orten som i världen och genom detta i samhällsrelaterad verksamhet.

### **Ungdomar som drar sig för att läsa tidningar trivs inte i skolan**

---

De finländska ungdomarna fördelade sig inte särskilt tydligt på olika subkulturer på basis av intresset för läsning. Tidningsläsandet delar inte de unga i grupper som tydligt skiljer sig från varandra, eftersom det är så vanligt att läsa tidningar. De ivrigaste tidningsläsarna var också aktiva läsare av tidskrifts- och serietidningar. Användningen av elektroniska medier, e-post och webbsidor, indelade däremot ungdomarna i undergrupper. En annan viktig åtskiljande faktor var intresset för skönlitteratur. De flitigaste läsarna av facklitteratur hörde däremot också till de aktivaste tidningsläsarna.

Allt som allt visar resultaten av den fortsatta undersökningen att en mångsidig och aktiv läsning av olika medier främjar såväl läsfärdigheten som färdigheten att lära sig andra ämnen. De läsare som läste mångsidigt hade förutom kunnande även de mest positiva attityderna såväl till nytta med att gå i skola som till fortsatta studier.

Fastän influenserna går i flera riktningar och inlärningsresultaten beror på många andra faktorer än hur aktivt ungdomarna läser tidningar, har också det flitiga tidningsläsandet betydelse för den höga nivån på de finländska elevernas läsfärdigheter och deras kunnande också i andra ämnen. En utmaning som bör tas på allvar är ändå de ungdomar som inte läser tidningar eller som gör det endast sällan, eftersom annan läsning inte heller är populär bland dem och de inte är intresserade av skolgång. De riskerar verkligen att bli utslagna, eftersom nivån på deras studieresultat är låg och de inte har någon lust att studera vidare.

Att läsa tidningar kan betraktas som en typisk form av informell inläring, som också stöder ett engagemang i samhället och de lokala sociala nätverken. Därför bör också användningen av tidningar som läromedel främjas när man stöder inläringen hos ungdomar, invandrare och vuxna som riskerar att bli utslagna. Att läsa tidningar socialiserar in människor i näromgivningen och samhället, men främjar också utvecklingen av sådana nyckelfärdigheter som är avgörande vid inläringen av andra kunskaper och färdigheter. Tidningarna förmedlar aktuell kunskap om den omgivande verkligheten. Nyhetsförmedling handlar om att förmedla historia samtidigt som den äger rum.

# Tidningarnas Förbund

---

PB 415, 00121 Helsingfors

Tel. (09) 2287 7300

[www.sanomalehdet.fi](http://www.sanomalehdet.fi)